

МЕТОДОЛОШКА ОБЈАШЊЕЊА

Биланс стања и успеха

Даваоци лизинга на различит начин евидентирају потраживања по основу финансијског лизинга, при чему наведене разлике имају утицај како на позиције биланса стања, тако и на позиције биланса успеха. Најзначајније разлике се односе на следеће:

- Највећи број давалаца лизинга у активи исказује потраживања по основу финансијског лизинга у бруто износу, док део тог бруто износа, који се односи на незарађен приход од камате, исказује у оквиру пасиве као пасивна временска разграничења. Мањи број давалаца лизинга потраживања по основу финансијског лизинга исказује у нето износу, тј. по садашњој вредности будућих рата лизинг накнаде. Један давалац лизинга део незарађеног прихода од камата приказује у позицији дугорочна резервисања, а део у оквиру позиције пасивна временска разграничења.

- Даваоци лизинга који потраживања по финансијском лизингу исказују у бруто износу, приказују приход од продаје у висини «продајне вредности» предмета (која је једнака главници потраживања) и набавну вредност продате робе у висини «набавне вредности» предмета. Често ове две вредности нису једнаке и представљају додатни извор прихода, који је, по природи, карактеристичан за случајеве када произвођач или трговац дају у лизинг своје производе или робу.

Због наведених разлика, биланси стања и успеха давалаца лизинга нису упоредиви, те су за сврхе анализе целокупног тржишта финансијског лизинга, као и анализе пословања појединачних давалаца лизинга, у званичним финансијским извештајима извршене корекције, тако што су потраживања по основу финансијског лизинга приказана у нето износу, тј. износ тих потраживања је умањен за незарађен финансијски приход исказан у оквиру пасиве. Приход од продаје је, такође, коригован и, за сврхе наведених анализа, исказан у нето износу, тј. умањен за износ набавне вредности продате робе. Овакве корекције елиминишу

прецењеност активе и укупно остварених прихода и своде их на фер вредности.

Поред наведених, извршене су и следеће корекције:

- Текућа доспећа пласмана по основу финансијског лизинга искључена су из позиције краткорочних финансијских пласмана и укључена у позицију дугорочних финансијских пласмана, односно у категорију потраживања по основу финансијског лизинга, у циљу адекватног и потпуног сагледавања пласмана по основу финансијског лизинга.

- Текућа доспећа дугорочних кредита у иностранству искључена су из позиције краткорочних кредита и укључена у позицију дугорочних кредита, из разлога стварног сагледавања карактера настале обавезе по основу кредита.

- Приходи по основу ефеката уговорене заштите од ризика су искључени из категорије остали приходи и укључени у категорију финансијски приходи.

- Расходи по основу ефеката уговорене заштите од ризика су искључени из категорије остали расходи и укључени у категорију финансијски расходи.

У складу са наведеним, извршене су и адекватне корекције у осталим достављеним подацима.

Тржишно учешће

За потребе праћења структуре тржишта финансијског лизинга и степена конкуренције између давалаца лизинга, извршен је обрачун Herfindahl-Hirschman индекса (ННН). Овај индекс се израчунава као збир квадрата тржишних учешћа учесника на тржишту и представља најпозданији индикатор типа конкуренције, јер даје пропорционално већи значај тржишном учешћу великих фирми. Вредност овог индекса се креће од приближно 0 (савршено конкурентно тржиште) до 10.000 (потпуни монопол), а тржишта се према вредности ННН најчешће класификују на следећи начин:

ННН < 1.000 – конкурентско тржиште,

1.000 < ННН < 1.800 – тржиште са умереном концентрацијом и

ННН > 1.800 – високо концентрисана тржишта.

Показатељи пословања

За потребе анализе пословања давалаца лизинга коришћени су следећи показатељи:

- принос на просечну активу (ROA – %) – однос добити пре опорезивања и просечног стања активе,
- принос на просечан капитал (ROE – %) – однос добити пре опорезивања и просечног стања капитала,
- нето каматна маржа (%) – однос нето прихода од камата и просечног стања пласмана по основу финансијског лизинга,
- просечна активна каматна стопа (%) – однос прихода од камата и просечног стања пласмана по основу финансијског лизинга,
- просечна пасивна каматна стопа (%) – однос расхода од камата и просечног стања финансијских обавеза (дугорочни кредити, краткорочни кредити и друге финансијске обавезе),
- покриће расхода од камата (x) – однос добити пре опорезивања увећане за расходе камата и расхода од камата,
- укупне обавезе у односу на капитал (x),
- дугорочне обавезе у односу на капитал (x),
- оперативни расходи према просечним пласманима (%) – однос укупних пословних расхода и просечног стања пласмана по основу финансијског лизинга.

Све просечне вредности позиција биланса стања рачунате су као аритметичка средина стања исказаних на крају посматраног периода и стања последњег дана претходне године. Нето приход од камата је једнак разлици прихода од камата и расхода камата.

За потребе анализе тржишта финансијског лизинга, вршено је израчунавање показатеља пословања по две методологије:

- Просечни показатељи пословања су рачунати као проста аритметичка средина тих показатеља за све даваоце лизинга, осим давалаца лизинга за године у којима су отпочели са својим пословањем и нису имали значајнијих активности. Провера адекватности наведеног просека извршена је израчунавањем стандардне девијације. Уколико је израчуната стандардна девијација знатно већа од просечне вредности посматраног показатеља, из обрачуна просечног показатеља за тржиште је искључена таква екстремна вредност, о чему је дата напомена у прегледу ових показатеља за тржиште.

- Укупни показатељи пословања су рачунати на основу сумарних вредности одговарајућих позиција за све даваоце лизинга, а затим су на

основу тих сумарних вредности вршена израчунавања показатеља пословања.

Закључно са другим кварталом 2007. године, у извештајима за тржиште финансијског лизинга приказивани су само просечни показатељи пословања. За трећи и четврти квартал 2007. године и први и други квартал 2008. године у извештајима за тржиште финансијског лизинга приказивани су и просечни и укупни показатељи пословања, у табелама Показатељи пословања – просек за тржиште и Показатељи пословања – укупно за тржиште. У извештајима за тржиште финансијског лизинга, почев од трећег квартала 2008. године, приказани су само укупни показатељи пословања.